

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

GLOBAL ENVIRONMENT FACILITY
INVESTING IN OUR PLANET

Протокол

Третьої зустрічі національної робочої групи щодо формування Стратегії моніторингу нейтрального рівня деградації земель (НРДЗ) сільськогосподарського призначення в Україні до 2030 року

в рамках проекту GCP/UKR/004/GFF

11 березня 2021 року

Зустріч організована Асоціацією «Українське ґрунтове партнерство» у співпраці із органами державної влади та громадськості за підтримки ФАО в Україні в рамках реалізації проекту «Інтегроване управління природними ресурсами деградованих ландшафтів лісостепової та степової зон України».

Мета зустрічі заключне обговорення зауважень до другого проекту Стратегії моніторингу нейтрального рівня деградації земель сільськогосподарського призначення в Україні до 2030 року (далі – Стратегія) та формування кінцевої версії Стратегії.

У зустрічі взяли участь представники Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, представники громадських організацій та інших міжнародних організацій. Список учасників наведено в Додатку 2.

12:55 – 13:00: Технічні налаштування та інструкції для дискусії та голосування

Технічна підтримка: Вікторія Михальчук, фахівець із комунікацій ФАО в Україні.

13:00 – 13:05: Вступне слово

Модератор: *Оксана Девіс*, координатор проекту ГЕФ, ФАО в Україні, яка подякувала робочій групі за зусилля спрямовані на підготовку другої версії Стратегії нейтрального рівня деградації земель сільськогосподарського призначення в Україні до 2030 року.

13:05- 13:40: Представлення другого проекту Стратегії та доповідь про хід підготовки другого проекту

Доповідач: *Ігор Яцук*, Генеральний директор Державної установи «Інститут охорони ґрунтів України», який представив другий проект Стратегії, перелік установ які надавали письмові зауваження до Стратегії та надав обґрунтування щодо 83 пропозицій наданих учасниками робочої групи до тексту Стратегії. Доповідач обґрунтував кожен пропозицію з огляду на позицію врахування, а саме – враховано, частково враховано або не враховано.

Пропозиції/ коментарі	Представник
-----------------------	-------------

Пропонується переглянути формулювання «границь ґрунтових зон» (розділ 2, сторінка 5) та замінити на «границь природних зон» або «границь ґрунтово-кліматичних зон».

Микола
Мірошниченко

За результатами обговорення проведено голосування:

Питання	Відповідь	
	Так	Ні
Чи погоджуєтесь Ви з тим, що всі надані Вами правки та зауваження були переглянуті та враховані відповідно до обґрунтування щодо їх врахування?	21	0

Вирішено: За результатами голосування було погоджено правки внесені в Другий проєкт Стратегії.

13:40- 13:45: Вітальне слово

Доповідач: *Таня Сантіванез*, Провідний технічний офіцер проєкту ГЕФ, Регіональне представництво ФАО у Європі та Центральній Азії, яка привітала робочу групу з розробкою такої важливої для України стратегії та подякувала за спільні зусилля направлені на покращення інтегрованого управління природними ресурсами в Україні. Також, доповідач акцентувала увагу на діяльності ФАО в сфері моніторингу деградації земель та виразила надію на подальшу співпрацю з національними зацікавленими сторонами.

13.45-14.00: Заключне обговорення зауважень та формування кінцевої версії Стратегії

Модератор: *Юрій Дмитрук*, завідувач кафедри агротехнологій і ґрунтознавства Інституту біології, хімії та біоресурсів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, експерт ФАО.

Пропозиції/ коментарі	Представник
Розділ 4 абзац 8 викласти у редакції: «попередження та мінімізація біологічної деградації ґрунтів (зниження біорізноманіття, чисельності та загальної маси мікроорганізмів, небажана спрямованість біологічних процесів мінералізації-синтезу органічної речовини)».	Анатолій Москаленко
Розділ 5 абзац 8 викласти у редакції: «організації системи еталонних ґрунтів».	Анатолій Москаленко
Перша пропозиція приймається до розгляду, а другу вважаю доцільним розглядати не в Стратегії, а при розробці конкретного плану дій.	Юрій Дмитрук

<p>Вважає передчасним внесенням в Стратегії тезу про еталонні ґрунти (коментар до розділу 5 абзацу 8), оскільки на практиці данна теза буде складною для реалізації.</p>	<p>Микола Мірошніченко</p>
<p>Організація системи еталонних ґрунтів є безумовно необхідним, але наразі неможливо визначити перелік еталонних ґрунтів, оскільки це трудомістка робота для реалізації якої потребується не один рік.</p>	<p>Ігор Яцук</p>
<p>У тексті Стратегії не зазначено хто є суб'єктом виконання та моніторингу Стратегії.</p>	<p>Анатолій Шевченко</p>
<p>Рішення щодо суб'єкта виконання та моніторингу Стратегії буде приймати Кабінет Міністрів України (передбачено п.2 проекту Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії»). На даному етапі ми не можемо його прописати, оскільки немає фінансування для виконання Стратегії та не призначено керівництво для виконання Стратегії.</p>	<p>Ігор Яцук, Микола Мірошніченко</p>
<p>Призначення такого суб'єкту відповідає меті Стратегії - створення інституційних механізмів для організації заходів щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель сільськогосподарського призначення та відновлення деградованих земель.</p>	<p>Юрій Дмитрук</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. У вступі розділити процеси зазначені в понятті «дегуміфікація (втрата органічної речовини та елементів живлення)» як «дегуміфікація (втрата органічної речовини)» та «втрата елементів живлення». 2. У розділі 2 не чітко сформульовано про процеси деградації та їх причини, та не визначено «незбалансоване антропогенне використання», що варто доповнити. 3. У розділі 4 положення про створення єдиної уніфікованої платформи для обробки та візуалізації <u>вхідних даних</u>, розширити та викласти як «...обробки та візуалізації даних про моніторинг ґрунтів». 4. У розділі 5. Механізми та строки реалізації Стратегії в пункті «Протягом цього періоду передбачається» тезу зі списку «розроблення системи нормативів (індикаторів) деградації земель сільськогосподарського призначення та методологічних підходів до їх збору та обробки» перемістити вище на першу позицію. Також, пропонується додати до списку тезу «проведення та систематичне повторення національної оцінки розповсюдженості та ризику кожного з основних видів деградації ґрунтів» наступною після тези «створення цифрової Національної карти вмісту ґрунтового органічного вуглецю та її систематичне оновлення». 	<p>Костянтин Вяткін</p>

14.00-14:25: Нейтральний рівень деградації ґрунтів у контексті Стратегії екологічної безпеки та адаптації до змін клімату. Представлення Рамкової Стратегії екологічної безпеки та адаптації до змін клімату.

Доповідач: *Вікторія Яшкіна*, національна координаторка проєкту EU4Climate, ПРООН в Україні, яка представила огляд та ключові пріоритети проєкту EU4Climate, також передумови розробки Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату, її структуру, мету, цілі та очікувані результати. Також, доповідач зазначила про вплив змін клімату в контексті ґрунтів та сільського господарства та основні завдання в розрізі агросектору та ґрунтів. Також, доповідач зазначила про наступні кроки проєкту EU4Climate, а саме розробки плану заходів до Стратегії екологічної безпеки та адаптації до змін клімату, проведення секторальних оцінок вразливості та ризиків, та розроблення секторальних планів заходів.

Питання/Коментарі	Представник
<p>Ви зазначили метою Стратегії – зменшення впливу наслідків зміни клімату для підвищення рівня екологічної безпеки в Україні. Що у вашому розумінні екологічна безпека? І чи має роль продовольча безпека?</p>	Юрій Дмитрук
<p>Ми орієнтуємось на визначення поняття екологічна безпека зазначеного в Законі України Про охорону навколишнього природного середовища. Назва Стратегії екологічної безпеки та адаптації до змін клімату, була запропонована Радою національної безпеки і оборони України. Продовольча безпека може бути частиною екологічної безпеки.</p>	Вікторія Яшкіна
<p>Прохання у подальшому більше залучати експертів від Національної академії аграрних наук України (НААН), тому що стартегічні пріоритети викладені правильно, але деталі потребують детальнішої уваги. При розробці плану дій чи адаптації агротехнологій варто залучати фахових ґрунтознавців які мають досвід в цій площині. Без залучення таких фахівців – заходи не будуть ефективні. Рекомендую переглянути монографію «Адаптація агротехнологій до змін клімату: ґрунтово-агрохімічні аспекти» видану ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського» у 2018 році, або краще проконсультуватись з НААН чи ННЦ "ІГА імені О.Н. Соколовського".</p>	Микола Мірошниченко
<p>Ми розраховуємо на вашу підтримку при розробці плану дій до Стратегії. Наразі ми очікуємо схвалення даної редакції Стратегії Кабінетом Міністрів України, як офіційної підстави для розроблення плану дій. Ми маємо намір допомогати різним секторам у розробленні методик оцінок вразливості до зміни клімату і розроблення заходів, що може бути паралельною роботою.</p>	Вікторія Яшкіна
<p>Маю питання до назви Стратегії, оскільки хоча у назві і зазначається екологічна безпека та адаптація до зміни клімату, у вас практично текст Стратегії зводиться до адаптації до зміни клімату, а екологічна безпека виступає тільки одним із аспектів. Ми маємо пропозиції від Інституту водних проблем і меліорації НААН, які будуть вам направлені. Також, питання, скільки коштів з бюджету проєкту були направлені на</p>	Анатолій Шевченко

розробку даної Стратегії?	
Назва та зміст стратегії неодноразово обговорювались, але першим засіданням офіційної робочої групи на реалізацію указу президента України №392/2020 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» протокольним рішенням було прийняти затвердити назву - Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату. Щодо бюджету, Стратегія була розроблена у дуже стислі терміни, і проєкт тільки починає входити у активну фазу.	Вікторія Яшкіна
Чи Стратегія розроблена на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 878-р Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року чи іншого розпорядження?	Юрій Дмитрук
Наша Стратегія розроблена на виконання указу президента України №392/2020 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України».	Вікторія Яшкіна

14.25-14.30: Наступні кроки щодо реєстрації Стратегії

Модератор: Оксана Девіс, координатор проєкту ГЕФ, ФАО Україна;

Доповідач: Ігор Яцюк, Генеральний директор Державної установи «Інститут охорони ґрунтів України», який підсумував додаткові коментарі які були винесені на розгляд та прийняті, зазначивши, що одне дискусійне питання буде розглянуто в робочому порядку.

Наступні кроки:

Наступні кроки	Відповідальна особа	Кінцевий термін
Направити всі зібрані коментарі для опрацювання колегам з Державної установи «Інститут охорони ґрунтів України»	Секретаріат Асоціації	12 березня 2021
Фінальні редакційні коментарі до Стратегії опрацьовано та сформовано фінальний проєкт Стратегії	Ігор Яцюк	16 березня 2021
Фінальний проєкт Стратегії подано Міністру аграрної політики та продовольства України	Ігор Яцюк	16 березня 2021

14.30-14.35: Наступні етапи роботи: формування Плану дій, розробка методологій, взаємодія з іншими проєктами, інше

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

GLOBAL ENVIRONMENT FACILITY
INVESTING IN OUR PLANET

Доповідач: Оксана Девіс, яка зазначила, що в рамках проєкту ФАО планується розробка плану реалізації Стратегії та в подальшому розроблятиметься План дій до Стратегії. Для реалізації на національному рівні, важливою складовою також є взаємодія з іншими проєктами.

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

GLOBAL ENVIRONMENT FACILITY
INVESTING IN OUR PLANET

Додаток 1

ПРОГРАМА
Третьої зустрічі робочої групи з формування
Стратегії нейтрального рівня деградації земель
сільськогосподарського призначення в Україні до 2030 року

12:55 – 13:00	Технічні налаштування та інструкції для дискусії та голосування	Вікторія Михальчук, фахівець із комунікацій ФАО в Україні
13:00 – 13:05	Вступне слово	Сергій Завадський, голова Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру
13:05 – 13:10	Вступне слово	Представник ФАО в Україні
13:10 – 13:25	Представлення другого проєкту Стратегії та доповідь про хід підготовки другого проєкту	Ігор Яцук, директор держустанови «Інститут охорони ґрунтів», заступник голови Асоціації «Українське Ґрунтове Партнерство»
13:25- 13:55	Заклучне обговорення зауважень та формування кінцевої версії Стратегії	Юрій Дмитрук, експерт ФАО в Україні
13:55-14:10	Нейтральний рівень деградації ґрунтів у контексті Стратегії з адаптації до змін клімату. Представлення Рамкової Стратегії з адаптації до змін клімату	Вікторія Яшкіна, національна координаторка проєкту EU4Climate, ПРООН в Україні
14:10-14:20	Наступні кроки щодо реєстрації Стратегії	Ігор Яцук, директор держустанови «Інститут охорони ґрунтів», заступник голови Асоціації «Українське Ґрунтове Партнерство»
14:20-14:30	Наступні етапи роботи: формування Плану дій, розробка методологій, взаємодія з іншими проєктами, інше	Оксана Девіс, координаторка проєкту ГЕФ, ФАО в Україні

Модератор: Оксана Девіс (координаторка проєкту ГЕФ, ФАО в Україні)

Технічний супровід: Вікторія Михальчук (фахівець із комунікацій, ФАО в Україні);

Юлія Кісільова (асистентка проєкту ГЕФ, ФАО в Україні)

Робочі мови: українська, англійська.

Технічна підтримка здійснюється в межах проєкту «Інтегроване управління природними ресурсами деградованих ландшафтів лісостепової та степової зон України» GCP/UKR/004/GFF, що реалізується Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (ФАО) за фінансової підтримки Глобального екологічного фонду (ГЕФ).

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

GLOBAL ENVIRONMENT FACILITY
INVESTING IN OUR PLANET

Додаток 2

Список учасників

№	Ім'я та Прізвище	Посада	Контакти
1.	Девіс Оксана	Національний координатор проекту ГЕФ ФАО в Україні	Oksana.Davis@fao.org
2.	Таня Сантіванез	Провідний технічний офіцер проекту ГЕФ, Регіональне представництво ФАО у Європі та Центральній Азії	Tania.Santivanez@fao.org
3.	Яцук Ігор	Генеральний директор державної установи «Інститут охорони ґрунтів України»; заступник Почесного Голови Асоціації «Українське Ґрунтове Партнерство»	info@iogu.gov.ua
4.	Колмаз Юрій	В.о. начальника Управління охорони біорізноманіття та земельних ресурсів Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України	kolmaz@ukr.net
5.	Бондаренко Лариса	Директор Асоціації «Українське ґрунтове партнерство»	info.uasp@gmail.com
6.	Мірошніченко Микола	заступник директора з наукової роботи ННЦ «ІГА імені О.Н.Соколовського»; Почесний Голова Асоціації «Українське Ґрунтове Партнерство»	ecosoil@meta.ua
7.	Шморгун Джон	спеціаліст по координації роботи з бізнесом та громадськими організаціями	john.shmorhun@gmail.com
8.	Дмитрук Юрій	завідувач кафедри агротехнологій і ґрунтознавства Інститут біології, хімії та біоресурсів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича; Експерт ФАО в Україні	y.dmytruk@chnu.edu.ua
9.	Ткаченко Микола	заступник директора з наукової роботи, завідувач відділу агроґрунтознавства і ґрунтової мікробіології ННЦ "Інститут	i.z.naan.tkachenko@gmail.com

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

GLOBAL ENVIRONMENT FACILITY
INVESTING IN OUR PLANET

UKRAINIAN SOIL
PARTNERSHIP

		землеробства НААН"	
10.	Коломієць Лариса	завідувач відділу с.-г. землекористування і захисту ґрунтів від ерозії ННЦ "Інститут землеробства НААН"	Erosia-stop@ukr.net
11.	Шевченко Анатолій	завідувач відділу водних ресурсів Інституту водних проблем і меліорації НААН	monitoring_protect@ukr.net
12.	Усата Людмила	старший науковий співробітник відділу зрошення та дренажу Інституту водних проблем і меліорації НААН	usataya_1@ukr.net
13.	Романова Світлана	Перший заступник генерального директора державної установи «Інститут охорони ґрунтів України»;	svkiev07@ukr.net
14.	Марина Смірнова	Заступник Голови Держгеокадастру	smirnova@land.gov.ua
15.	Марина Зозуль	Провідний спеціаліст Управління з питань євроінтеграції та міжнародного співробітництва Держгеокадастру	
16.	Денис Паламарчук	директор департаменту аграрної політики Мінекономіки	d.palamarchuk@me.gov.ua
17.	Гавер Оксана	Головний спеціаліст сектору геоінформаційного моніторингу управління землеробства та рослинництва департаменту аграрної політики Мінекономіки	sfinks13@hotmail.com
18.	Хмара Богдан	Головний спеціаліст відділу землеробства та меліорації управління землеробства та рослинництва департаменту аграрної політики Мінекономіки	b.khmara@me.gov.ua
19.	Анатолій Москаленко	Директор Інституту сільськогосподарської мікробіології та	ekomam2017@gmail.com

		агропромислового виробництва НААН	
20.	Зінчук Микола	директор Волинської філії ДУ «Інститут охорони ґрунтів України»	volyn@iogu.gov.ua
21.	Левін Аркадій	головний фахівець з інтелектуальної власності, координатор міжнародної діяльності ННЦ "ІГА імені О.Н.Соколовського»	alevin@ukr.net
22.	Вадим Соловей	Завідувач відділу ННЦ "ІГА імені О.Н.Соколовського»	gruntpokrov@ukr.net
23.	Ярмоленко Євгеній	Завідувач відділу державної установи «Інститут охорони ґрунтів України»	1592006@ukr.net
24.	Жолобецька Ганна	начальник відділу охорони земель Департаменту землеустрою, використання та охорони земель Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру	land_oz@land.gov.ua
25.	Науменко Андрій	завідувач відділу досліджень екологічної безпеки земель, якості продукції та довкілля державної установи «Інститут охорони ґрунтів України»	ecovid@iogu.gov.ua
26.	Михальчук Вікторія	фахівець із комунікацій ФАО в Україні	Viktoriia.Mykhalchuk@fao.org
27.	Вяткін Костянтин	експерт ФАО в Україні	Kostiantyn.Viatkin@fao.org
28.	Кісільова Юлія	асистент проєкту ФАО в Україні	Yuliia.Kisilova@fao.org
29.	Хоменко Тетяна	комерційний директор компанії «БТУ-Центр», ГС "Органічна Україна"	tanya@btu-center.com
30.	Березовська Олена	Голова правління спілки виробників органічних сертифікованих продуктів «Органічна Україна»	rst.berezovska@gmail.com
31.	Корсак Лілія	Координатор Стратегічного комітету з відродження родючості ґрунтів ГС	corsak.lilya@ukr.net

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

GLOBAL ENVIRONMENT FACILITY
INVESTING IN OUR PLANET

		"Органічна Україна"	
32.	Корсун Світлана	Директор Інституту прикладної біотехнології	
33.	Кіслова Катерина	Спеціалістка Міжнародної Фінансової Корпорації (IFC) в Україні	kkislova@ifc.org
34.	Ільєнко Тетяна	Завідувач лабораторії Інституту агроєкології і природо-користування НААН	tilienko@gmail.com
35.	Сергій Невмиваний	Технічний експерт IFC в Україні	snevmyvanyi@ifc.org
36.	Вікторія Яшкіна	Національна координаторка проєкту EU4Climate, ПРООН в Україні	viktoriia.yashkina@undp.org
37.	Ольга Сютікова	Національний консультант проєкту. ПРООН/ЄС EU4Climate – координатор робочої групи	olga.syutikova@undp.org
38.	Аллан Левітов	Перекладач	allan_levitov@yahoo.com
39.	Артем Клименко	Перекладач	genus.lifeform@gmail.com